

Latvijas Republikas Valsts prezidenta kanceleja Prezidenta preses dienests

Pils laukums 3, Rīga-50, LV-1900, tālr. 7092122, fakss 7320404,
prese@president.lv, www.president.lv

Valsts prezidentes vārdi, atvadoties no Māra Čaklā Rīgas Latviešu biedrības namā 2003.gada 17.decembrī

Mīļais Māri,

Mīļie Māra draugi!

Es iepazinu iesākumā Māri Čaklo kā dzejnieku, un vispirms pastarpināti no Veltas Tomas stāstītā, kuru viņa bija satiku šeit, Latvijā, viesojoties. Un tikai tad, kad viņam beidzot tika iedota atļauja arī rietumu pasaulē viesoties, mēs paguvām iepazīties ar Māri kā cilvēku, viņam viesojoties pie mums Monreālā. Un es biju pārsteigta par to, cik viņš kā dzejnieks bija spējīgs interesēties par visu – ne tikai par dzeju un literatūru, viņš gribēja redzēt, kāda izskatās pilsēta, kurā viņš viesojās, vēlējās redzēt gleznu galerijas, muzejus. Laiks bija īss, bet viņam bija šī atvērtība, vēlme visu redzēt.

Viņu interesēja arī trimdas latviešu zinātniskais darbs, un ne tikai interesēja, bet viņš mēģināja to saprast un izprast. Es atklāju cilvēku ar milzīgu intelektuālu dziļumu un plašumu, un atvērtību pret pasauli, ko vēlāk apstiprināja viņa ciešie kontakti ar tik daudziem citu tautu dzejniekiem un literātiem. Toreizējās ļoti formālās, uzspēlētās un ļoti politizētās tautu draudzības gaisotnē Māris Čaklais uzturēja cilvēciskus un patiesi mākslinieciskus kontaktus ar īstiem talantiem – tajās zemēs, kurās viņam bija iespējams nokļūt un ar intelektuāļiem sadarboties.

Mēs ar Imantu atceramies tos vakarus, kad, viesojoties Rīgā, Ieva iededza sveces un Māris lasīja savus pēdējos dzejoļus, tādus, kas tikko bija pārrakstīti. Tie bija neaizmirstami brīži, un tie mums uz mūžu ir palikuši atmiņā. Es nebeidzu brīnīties par to, cik ļoti daudzpusīga bija Māra daiļrade un intelektuālais devums. Viņš bezgala mīlēja savu ģimeni un savus bērnus. Var teikt, ka viņš mīlēja visus Latvijas bērnus, jo viņa bērnu grāmatas paliek šai mūsu stiprajā kultūras nozarē kā paliekošs devums, un būtu lietderīgi tās tulkot dažādās svešvalodās, lai tās nonāktu citās pasaules daļās.

Viņa dzeja būs nemirstīga, jo tās ir ne tikvien dziesmas, ko tauta dzied, tajā ir frāzes un teicieni, kas ir jau folklorizējušies, un vai dzejniekam var būt lielāka nemirstība kā tas, ka viņa vārdi paliek tautas atmiņā un ikdienas aprītē?

Tikai pirms mēneša mēs sēdējām šajā pašā namā un veicām ierakstus viņa pēdējā literārā darbā, un tur bija sanākuši tik ļoti daudzi mūsu kopējie draugi un paziņas, un katram viņš centās ierakstīt personīgu vēlējumu, un kad pēc divām stundām, kas viņam vajadzēja būt stipri nogurdinošām, es viņam vaicāju, kā viņš jūtas, viņš teica: "Labi!" Man šķiet, ka viņš jutās labi, jo bija vēl vienu darbu padarījis no tiem daudzajiem, ko viņš savā dzīvē ir veicis. Viņš jutās labi, man šķiet, tamdēļ, ka uzskatīja – tas vien, ka viņa laicīgajam apvalkam daba nav paredzējusi ilgāk kalpot, tas nav tas būtiskākais. Viņš vēlējās uzsvērt to, ka viņš – Māris kā personība – ir un paliek tāds, kā viņš ir bijis, un ja arī viņa miesīgais apvalks ir no mums šķīries, tad viņa gars vēl arvien paliks ilgstoši ar mums kopā.

Velētos izteikt visdziļāko līdzjūtību viņa dzīvesbiedrei, bērniem un mazbērniem, kurus, es zinu, viņš ļoti mīlēja, un es saprotu viņu dziļās sāpes un to, cik ļoti viņš viņiem pietrūks. Viņa draugiem un paziņām viņš arī ļoti pietrūks, viņš pietrūks latviešu literatūrai un latviešu inteliģencei, bet mēs varam būt pateicīgi par to, ko viņš savā radošajā mūžā ir paveicis, un tas ir ļoti daudz.